

Kodus. „Ei, ei! Palun mind uskuda!“, ei jäta dr. Gusseva kahtlustele ruumi. Rein Kärneri foto.

Ksenja Gusseva sõjaväevormis sõja esimesel päeval koos õe Nadeždaga. Sel päeval sai Ksenja kapteniks, lõpetas aga majorina.

On erutav seista äkki silmitsi elava ajaloo, mis pole veel vajunud aastakümnete ja -sadade tuhmistavasse kaugusse, kuid mis on olnud meie eest nii hästi peidetud, et sinna pole ulatunud ükski pilk. Sellepärast peangi oma kohuseks kirja panna esmamuljed meie presidendi Konstantin Pätsi viimsest raviarstist Jevgenia (Ksenja) Gussevast. Aga see on ka lugu presidendist, tema elu viimastest poolaastast, teda sel ajal ümbritsenud inimestest ja muidugi haiglast endast, kus teda kinni peeti.

Minu esimene „tutvus“ Ksenja Gussevaga toimus õieti ajakirjanduse kaudu. See oli eruohtitseride Valdur Timuski ja Henn Latti intervjuu ajalehes „Edasi“ (1988, nr. 242, 21. oktoobril — „Teda ei saanud mätta nagu teisi“), milles nad kõnelesid oma kohtumisest dr. Gussevaga ja andsid ka mõningase iseloomustuse Ksenja Gussevast kui inimesest. Mõned päevad hiljem nägin nende tehtud videofilmi, mis nad olid kinkinud Konstantin Pätsi pojapojale Matti Pätsile. Muljed sellest filmist olid vastuolulised. K. Gusseva kõneles väga aeglaselt, hoolikalt sõnu valides. Jäi mulje, et ta on väga vana (saimegi teada, et 83 aastane) ja võib-olla isegi haige. See, õnneks petlik mulje, sundis kiirustama. Pealegi ei saanud ei Timuski-Latti filmist ega ka dr. Gusseva jutust kuigi selget ettekujutust presidendi haust, selle asukohast. Otsida tähistamata matust 50×100 m suuruselt alalt tähendab nõela otsimist heinakuhjast ja nõuab suurt aja- ja rahakulu. Lisaks oli väga oluline veenduda, kuivõrd pädev, kuivõrd kvalifitseeritud on presidendi viimastest elukuudest kõnelev inimene. Otsustatud, tehtud. Pühapäeval, 13. novembril 1988, kui Tallinnas oli veel maa paljas, istusime kolmekesi (loo kirjutaja, Matti Päts ja fotograaf Rein Kärner) Moskva rongile ja sõitsime Kali-

ninisse. Ilma poolest toimus sõit tõesti viimasel minutil — esmaspäeval, kui me dr. Gussevaga Buraševo metsas ära käisime, polnud sealgi veel lund, aga järgmisel päeval, kui läksime sinna uuesti ainult kolmekesi, oli pehmet lund juba poolde säärde.

Niisiis, kohad uues „Junosti“ hotellis kinni pandud, asusime 14. novembri hommikupoole otsima Kalinini Popovi tn. 38/2 elavat dr. Gussevat. Ootasime suure huviga seda kohtumist, lootes saada uut teavet presidendi tervisliku seisundi kohta tema viimasel, Buraševos möödasaadetud eluaastal, ja muidugi tema matmispaiga kohta. Popovi tänava asub Kalinini uusrajoonis, linna edelaosas, kust viib välja ka Buraševo maantee. See on samasuguste majadega linnaosa nagu meie Mustamäe või Lasnamäe või nagu tuhanded teised NSV Liidu uuslinnad. Jõuame treppidest üles dr. Gusseva ukse taha ja helistame... Seest kostavad kiired sammud ning avatud uksele kohtuvad näost näkku presidendi viimne arst ja presidendi pojapoeg. Vastuvõtt on südamluk ja soe. Tutvustamisele järgneb Matti Pätsi kohene omaksuvõtt on südamluk ja soe. Tutvustamine järgneb Matti Pätsi kohene omaksuvõtmine dr. Gusseva poolt: „Oma vanaisa sarnane! Tõsi, tõsi!... Tema muidugi oli kõhnakene, kõhnakene!“ Ei mingit ametlikkust, ei otsitud sõnu ega teeseldud viisakust. Pikemaks jutujamiseks seame end avara eestoa laua ümber. M. Päts on võtnud kaasa pilte perekonna-albumist; mõnel neist on jäädvustatud president puhkehetkel koos 5-aastase pojapojaga, kelle jaoks ta riigiasjade ajamise kõrvalt ikka aega leidis. Ksenja Gusseva hüüatus on siiras: „Täpselt tema! Kahtlemata seesama isik!“

Tunneme kõigepealt huvi, mis asutus see Litvinovi-nimeline psühhoneurologia

haigla on ja kui kaua tema selle haiglaga on seotud. Kuulsa Nõukogude Liidu diplomaadi Maksim Litvinoviga, kes omal ajal (1920—21) oli ka Nõukogude diplomaatiline ja kaubanduslik esindaja Eestis, pole sellel haiglal vähimatki pistmist, välja arvatud ehk see, et teda ennast võinuks ähvardada siia sundravile saatmine, kui ta... Aga see on juba teine jutt.

Dr. Gusseva on olnud selle haiglaga seotud praktiliselt kogu oma elu. Ta on siin töötanud 40 aastat. Sündinud Moskvas 1905. aastal, õppis ta seal NSV Liidu Meditsiini Instituudis. Aga enne? Enne oli töö. 1922 asus ta kõigepealt tööle halastajaõnena. Seitse aastat sellel kohal ja alles 1930. aastal avanesid tema ees Meditsiini Instituudi ukseid. 1935 oli studium seljataga. Ja 1935. aastast kuni peaaegu 1980. aastani töö Buraševo haiglas. Muidugi, vahepeal oli sõda. Ksenja Aleksejevna lahingutee oli sama pikk kui sõda. „Sõja esimene päev on hästi mees. Sellest on pilt. Sellel päeval sain ma kapteniks. Esimest päeva selles mundris.“ Kujutan teda ette sanitaarõnena eesliinil haavatuid lohistamas, vaenlase tule all esimest ja hädapärast abi andmas. Kaitsetu ja nõrk naine. Jutu lõpuni kuulanud, kustutan maha sõna „nõrk“. Sõja algus oli kõige raskem. See polnud pilditegemise aeg. „Moskva all ja Kalinini rindel oli kõige raskem. Olime telkides...“ Seejärel Kurski kaar ja 1. Kaardiväearmee koosseisus Euroopa poole. „Ungaris olin, Poolas, Rumeenias, Austrias, Globnitsa linnas. Ungaris, Budapestis olin kaks korda... Budapest käis kaks korda käest kätte... Austriast Odessasse. Seal olin kaks kuud. Tööd polnud. Taheti sõjavangidega Uuralitesse saata. Mina vastu, et mis ma seal Uuralites peale hakkann, parem lähen hullumajasse. Nõnda ma siia sattusingi.“ Kas ise haavata ei saanud? „Ei, haavata ei saanud. Aga

plekilisse tüüfusesse haigestusin küll väga raskesti.“ Kõige lähemal oli surm Austrias, kus nende sanitaarväeosa peatus ühes kloostris; järgneb pikk jutt, mis lõpeb õnnelikult.

Hiljem, kui istume lauas ja sööme maitsvat kapsasuppi, keerutan ma käes suurt ja rasket hõbelusikat, mis vaevalt suhu mahub ja jätab igas mõttes ajaloolise reliikvia mulje. Ksenja Aleksejevna terane pilk märkab seda kohe. Veel enne, kui ma suudan midagi küsida, lausub ta: „Ärge arvake, et see on trofee Euroopast. Hea, et sealt ise hingega tulema sain... See on ostetud siit, turult...“ Sõjaaegseid fotosid vaadates (neid hakati aga tegema alles siis, „kui rinne liikus juba rohkem Poola poole“), ei pea perenaise naiselik uhkus end vaos: „Ma näitan teile ka oma ordoneid ja medaleid. Ega ma pole mõni niisugune; minuga nalja teha ei tasu!“ Selle naljatuse saatel pannakse meie ette lauale karp värviliste aurahadega. Ma pole sõjamees ja aumärke austaja, mistõttu võisin vaid läbisegi ettejuhtuvaid reliikviaid fikseerida: „Moskva kaitsmise eest“... „Budapesti äravõtmise eest“... 50 aastat NSVL relvajõude... 70 aastat NSVL relvajõude... mitmesuguseid mälestusmedaleid sõjast... Teise järgu Isamaasõja orden... Punatähe orden... Ja kõige esimene autasu sõjas — „Lahinguliste teenete eest“ nr. 509 752... Siitsamast leiame ka midagi südantsoojendavat — 1960. aastal välja antud „Vene NFSV teenelise arsti“ märgi. „Jah, selle nimetuse sain ma küll“, kinnitab Ksenja Aleksejevna ja see lisab meie silms tema krooni kaaluka kalliskivi. Mõistame, et Ksenja Aleksejevna Gusseva näol on tegemist kõrge kvalifikatsiooniga ja teeneka arstiga. Selle tõdemusega alustasime juttu meie presidendist.

(järgneb)

impotentsuse aegu sama v loogia on D paljud inime sõna.

Pealegi poleem — probleem. Üti meeste ene „tõelise melgilised omad sünonüümid „Mehed huvigi ei pane s ja polegi va Aga kui sel tunnistab me et ta on imp seksualist.

„Tõeline henduses on jõud on ag Nii arvatakse naise sugor nades mütol alget ning mehe genita väge üldse. ilmajätmine rikuse ja võ koguni keel Testamendi tohi tulla se läbi või ke (5. Moosese

Pole mida sus on alat kultuse obje on ka hirm ras, kas ma väljamõeldis

Kõik alg kaljujooniste suuremad su tänapäeval t seostub suu võimega nai see nõnda. kuju on väg suoloogid na võrdustaja. duseks naise monaalsed j. suguakti teh